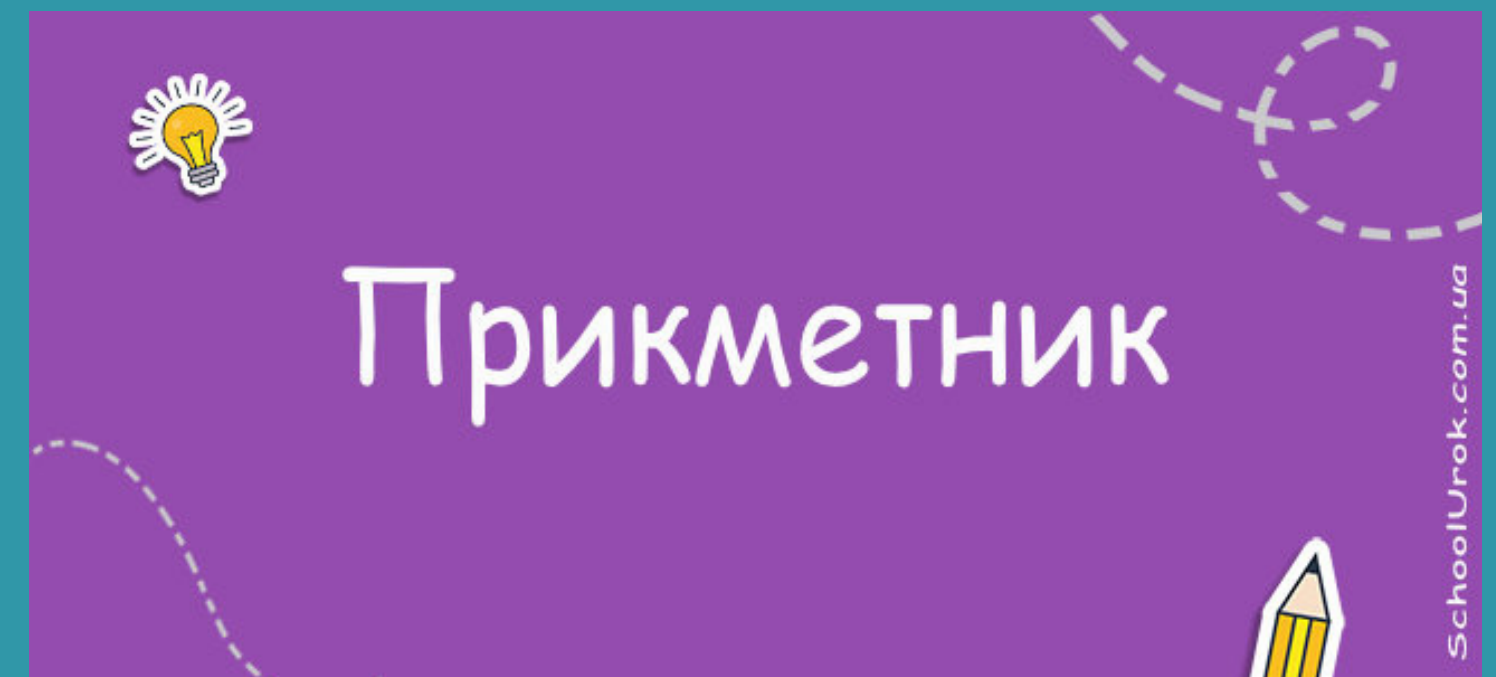
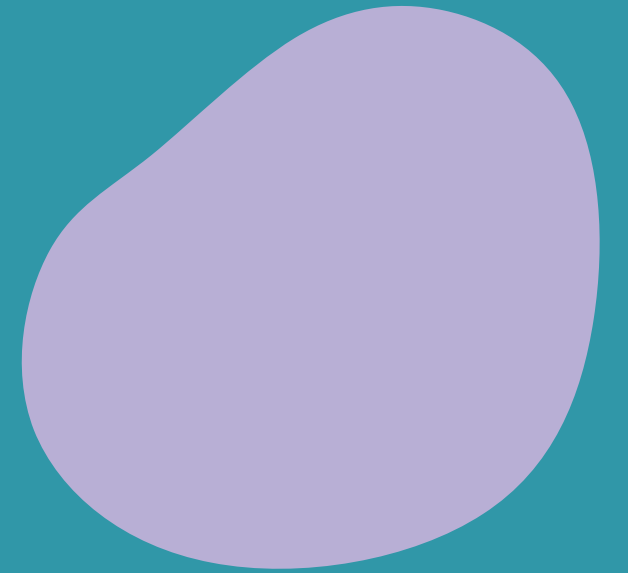

**Прикметник.
Розряди
прикметників.
Ступені
порівняння
прикметників.**

Прикметником є виділене слово в реченні

А СИТИЙ голодному не товариш.

Б СТАРОГО горобця на полові не обдуриш.

В Не СКУПИЙ володіє багатством, а воно
НИМ.

Г Хто на ЧУЖЕ зазіхає, своє втрачає.

Д Один МУДРИЙ сто немудрих навчить.

Які ознаки називає прикметник?		
Ознаки якісні – безпосередні, прямі, що виявляються в предметі різною мірою:	Ознаки абсолютні, незмінні, що властиві предмету через його відношення або належність до:	
<i>світлий, низький, темний, широкий, яскравий, превеликий, дрібнесенький, довжелезний, впливовий, розумний, авторитетний</i>	<ul style="list-style-type: none"> • матеріалу: залізний; • простору: польовий; • часу, пори року: ранковий; весняний • виміру: кілограмовий, потрійний; • дії: літальний 	<i>істот: батькова, товаришів, Іванів, сестрина, доччин, зозулин, зміїний, орлиний</i>
Якісні	Відносні	Присвійні

Проміжні розряди прикметників		
відносно-якісні	присвійно-якісні	присвійно-відносні
<i>вшинева хустка, срібна голова, золоті руки</i>	<i>звірячий погляд, собачий холод, дідівські методи</i>	<i>учнівський зошит, козацька шабля, коров'яче молоко</i>

Прикметники запишіть у три колонки:

1) якісні; 2) відносні; 3) присвійні.

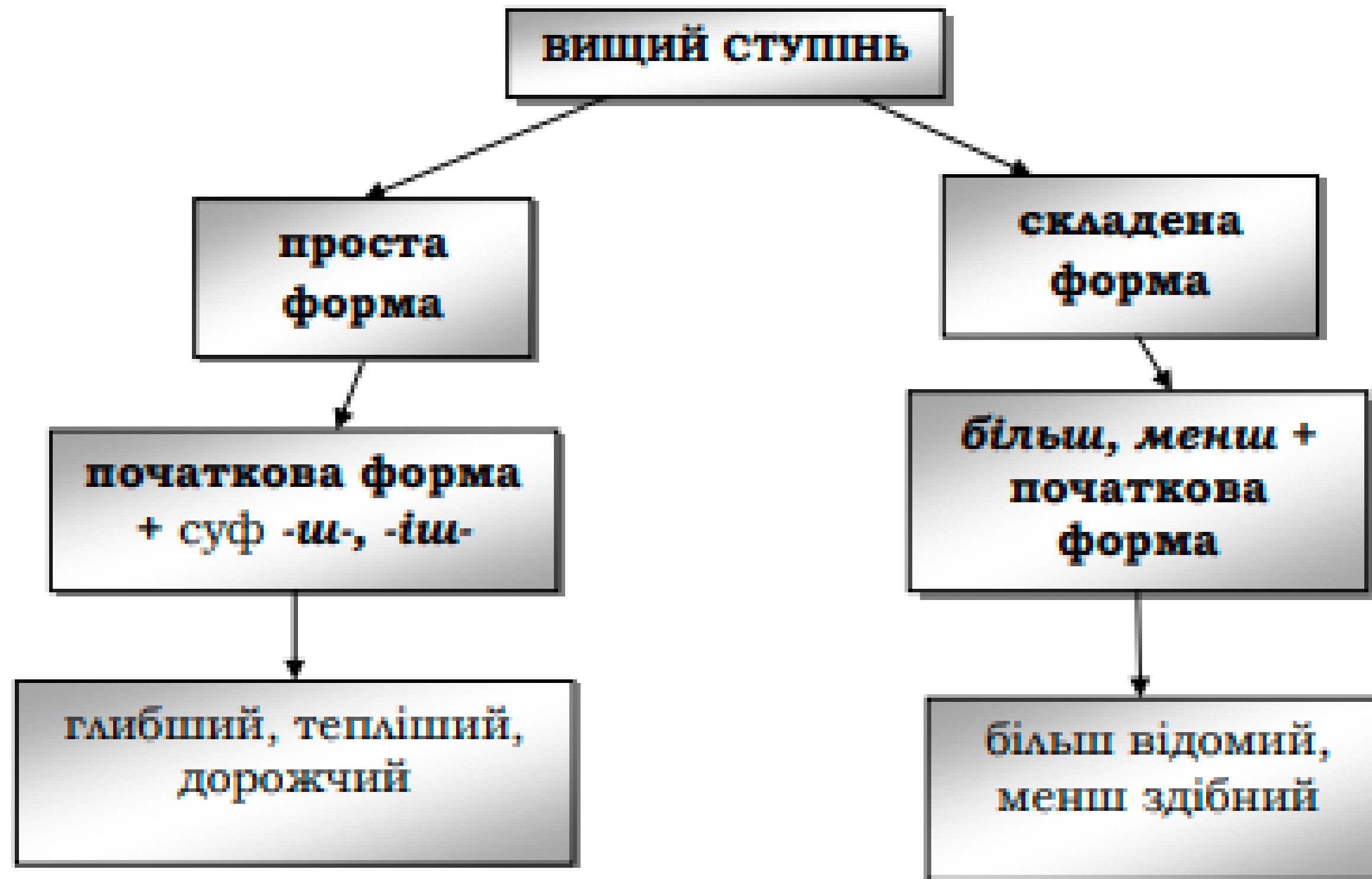
Змінний, охайний, стрункий, платний,
учителева, тонкий, лютневий,
знаменитий, п'ємонтський, столітній, мамин,
зелений, світлий, льотний,
всесвітній, старий, довгий, ляльковий, Ксенин.

**Ключ. З других букв має скластися закінчення
вислову Л.Костенко: "Єдиний, ..."**

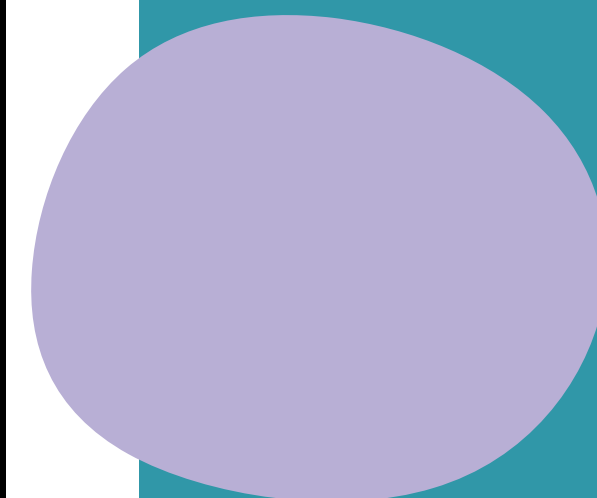
- 1. Нічого, крім презирства, в неї до цих паненят нема, всі вони заячі душі.
(Я.Качура.)
- 2. Ну, та й дубова ж в тебе голова, моє серденько. (І.Франко.)
- 3. Марко схилився перед залізним характером Матроса. (І.Микитенко.)

Якісні прикметники можуть мати **ступені порівняння**, тобто вияв ознаки в предметі різною мірою. Розрізняють два ступені порівняння: *вищий і найвищий*.

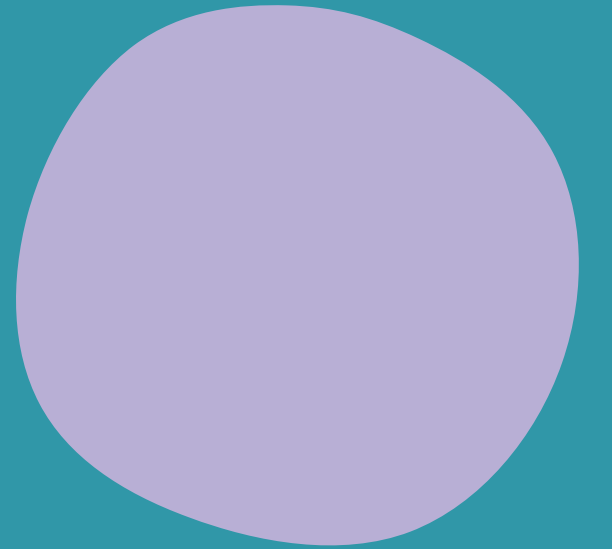
Вищий і найвищий ступені порівняння мають *просту і складену форми*, а найвищий – ще й *складну форму*.

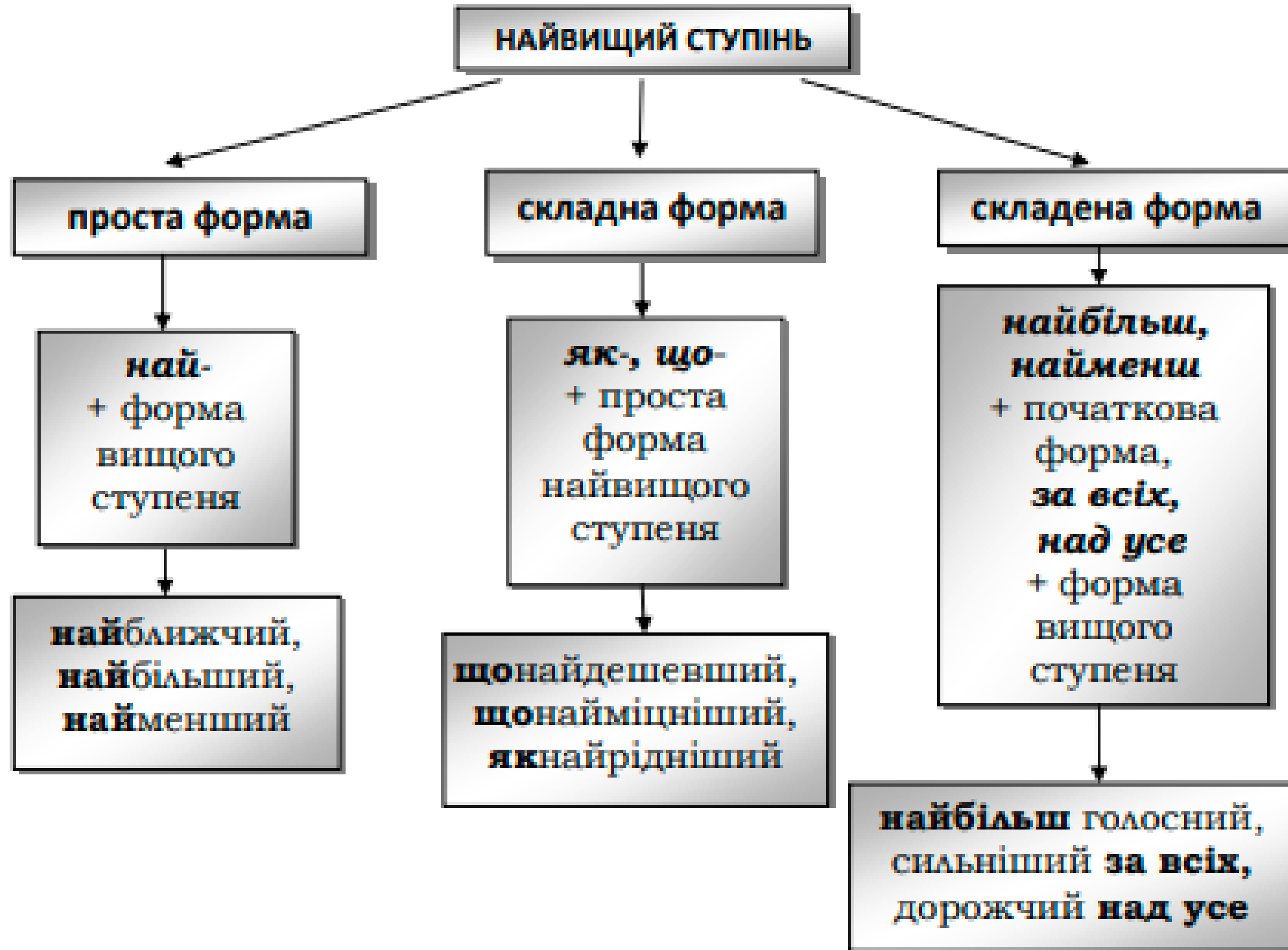
Прикметни ки, від основи яких тво-ряться ступінь	Засоби творення			Форма вищого ступеня порівняння
	суфікс	випадання суфікса	зміна звуків перед -ш-	
молодий	-ш-	-	-	молодший
теплий	-іш-	-	-	тепліший
тихий	-ш- (-іш-)	-	-	тихіший, тихший
тонкий	-ш-	-к-	-	тонший
глибокий	-ш-	-ок-	-	глибший
далекий	-ш-	-ек-	-	дальший
дорогий	-ш-	-	Г - ЖЧ	дорожчий
близький	-ш-	-к-	З - ЖЧ	ближчий
високий	-ш-	-ок-	С - Щ	вищий
товстий	-ш- (-іш-)	-	СТ - Щ	товщий, товстіший
великий	-ш-	від основи іншого слова		більший
малий	-ш-	-	-	менший
гарний	-ш-	-	-	кращий
поганий	-ш-	-	-	гірший

- 1. Хіба є хто на світі крилатіший за людину.
- 2. Твій ранок, земле, все ясніший, все гарячіший розмах твій
- 3. Дорога до серця людського – найламкіша з доріг. (В. Коломієць.)
- 4. Що стрункіше від тополі? (П. Тичина).

Творення форм найвищого ступеня порівняння

1. Життя – найкращий ідеолог, життя – найвища школа шкіл.

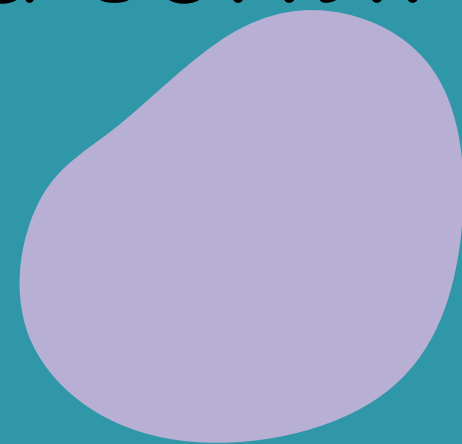
2. Хоч життя людське дається раз навіки, та воно не найдорожче в боротьбі. (В. Забаштанський.)

3. Од смерті дужча, правда і краса змагає нелад, тимчасовість. (В. Коломієць.)

4. Завжди терновий вінець буде кращим, ніж царська корона. (Леся Українка.)

5. На світі вже давно ведеться, що нижчий перед вищим гнеться. (Л. Глібов.)

1. Що віддаєш – то багатший стаєш. 2. Уже не та блакить над нами, уже коротші стали дні. 3. На заході над лісами холоне і важчає мідь хмарин. 4. Вітер з години на годину дужчав. 5. Розмови ставали більш різнобарвні й розростались. 6. Внаслідок природного добору організми ставали більш пристосованими до навколишніх умов. 7. Алюміній більш поширений у природі, ніж залізо. 8. Немає мудріших, ніж народ, учителів. 9. Страх більший від переполоху. 10. Краща за всіх на землі є лиш Батьківщина моя!

УВАГА! Треба уникати неправильного творення форм вищого і найвищого ступенів порівняння.

Стилістичною (граматичною) **помилкою є:**

- дублювання суфіксів *-и-, -іш-* та слів *більш, менш, найбільш, найменш*;
- творення складеної форми найвищого ступеня за допомогою слова *самий*.

➤ Ознайомтеся з таблицею і **запам'ятайте** випадки правильного вживання прикметників вищого і найвищого ступенів порівняння у мовленні.

Неправильно	Правильно
<i>більш добріший</i>	<i>добріший, більш добрий</i>
<i>найбільш вразливіший</i>	<i>найбільш вразливий, найвразливіший</i>
<i>самий відомий</i>	<i>найвідоміший, щонайвідоміший, найбільш відомий</i>

Потрібно пам'ятати, що не всі прикметники можуть мати ступені порівняння.

**НЕ утворюють
ступені порівняння**

1. Прикметники з префіксами **пре-, за-, над-, пра-, архі-, ультра-**: *пречудовий, завеликий, заважкий, надзвичайний, прадавній, архіважливий, ультрафіолетовий.*

2. Прикметники із суфіксами:

- **-уват- (-юват-), -ав- (-яв-)**, що виражають невелику міру якості: *холоднуватий, білуватий, жовтавий, чорнявий;*

- **-еньк-, -есеньк-, -юсіньк-, -езн-, -енн-**, що утворюють зменшувально-пестливі та згрубілі форми: *глибоченький, малесенький, тонюсінький, дрібноюсінький, білесенький, величезний, старезний, здоровенний.*

3. Прикметники, утворені складанням (і повторенням) основ: *жовтогарячий, темно-синій, білосніжний, білий-білий.*

4. Назви кольорів, що перейшли з розряду відносних прикметників: *кавовий, волошковий, каштановий, малиновий, салатовий, кремовий, бурштиновий.*

5. Назви мастей тварин: *гнідий, вороний, сивий, буланий.*

6. Назви, що означають абсолютний поріг ознаки (не підлягає кількісному виміру): *німий, глухий, сліпий, кривий, босий, голий, мертвий, хворий, порожній, готовий.*

Форми ступенів порівняння можна утворити від усіх прикметників рядка:

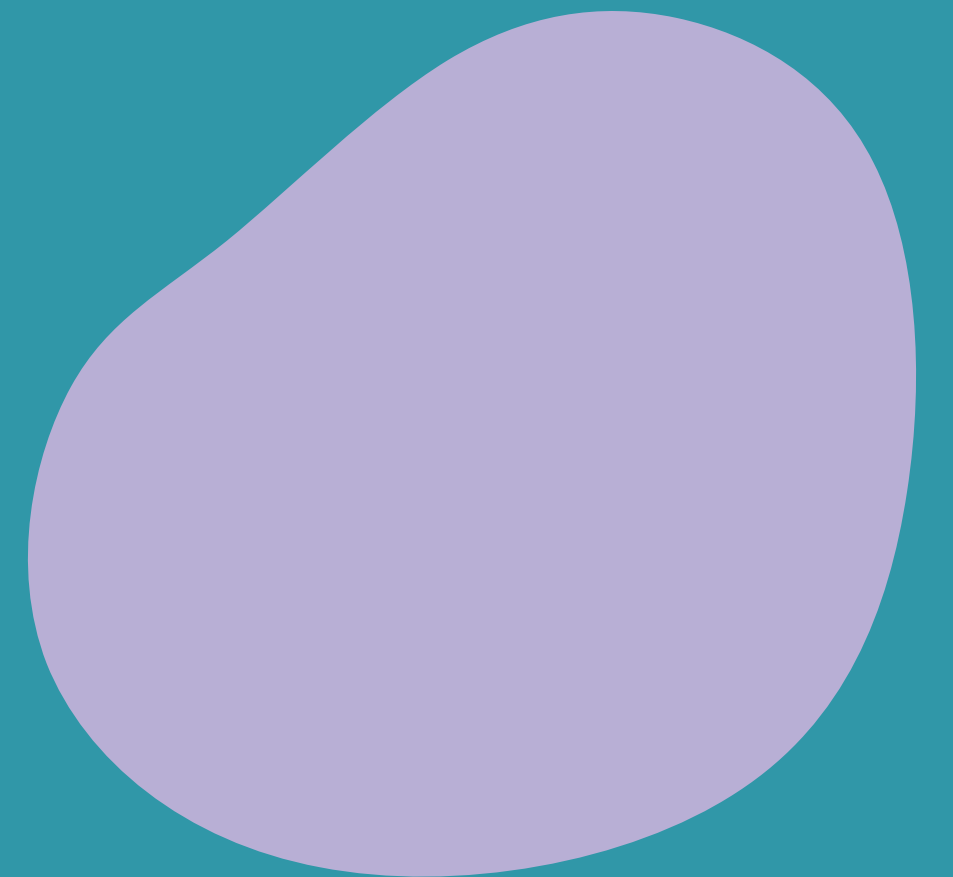
А низький, пресильний, дорогий

Б визначний, лисий, удалий

В кароокий, молодий, красивий

Г смачний, тонкий, ефективний

Д бадьорий, гнідий, хворий

Форми ступенів порівняння можна
утворити від усіх прикметників рядка:

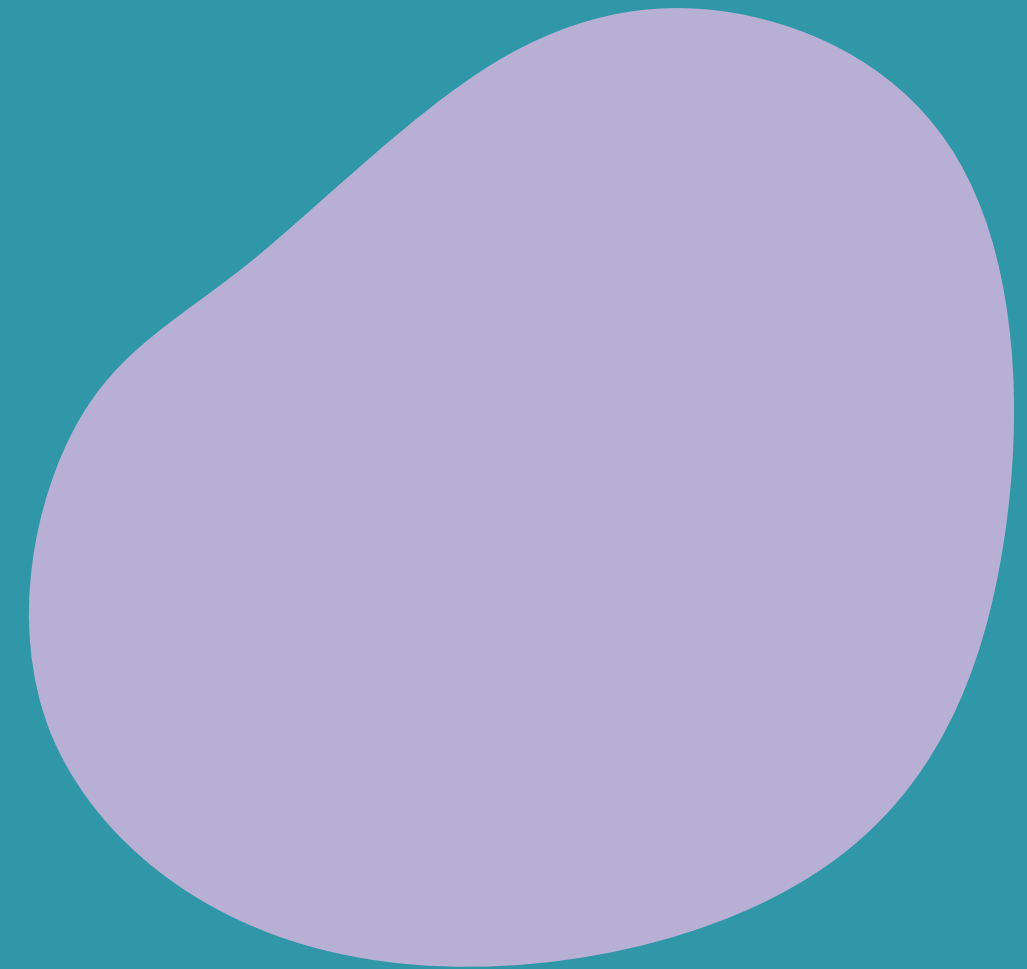
А дзвінкий, білий, суворий

Б русявий, гладкий, глибокий

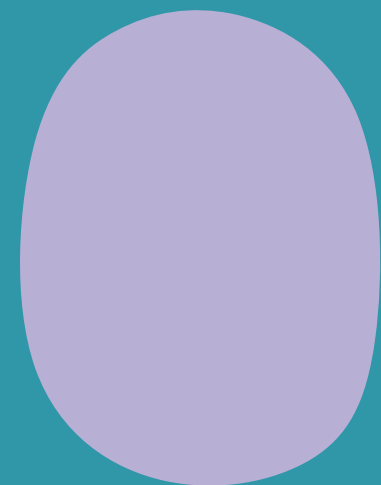
В затемний, чесний, молодий

Г рідний, білосніжний, бідний

Д живий, товстий, дружний

1. На світі той наймудр..ий, хто найду..е любить життя. 2. Які алмази, перли чи смарагди доро..і нам від вірності і правди!
3. Найбільше і найдоро..е добро в кожного народу – це його мова. 4. Ростіть не гір..ими, а кра..ими за нас! 5. Все найдоро..е і найва..е попереду. 6. Що ни..е нахилляє спину твій рід під каменем тяжких турбот, то ви..е право падає на сина: відстояти перед людьми народ. 7. Найогидн..і очі порожні, найгрізн..е мовчить гроза, найнікчемн..і дурні вельможні, найпідл..а брехлива сльоза. Найпрекрасн..а мати щаслива, найсолод..і кохані вуста, найчист..а душа незрадлива, найскладн..а людина проста.

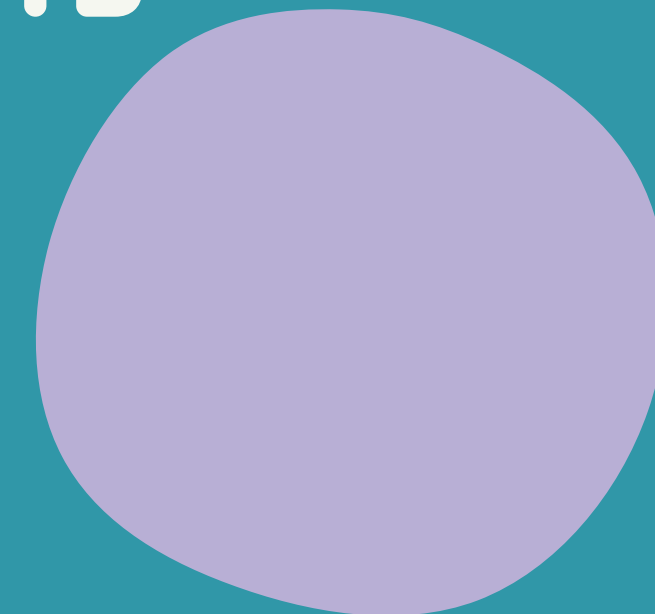

Перепишіть, прикметники й прислівники, що в дужках, поставте у вищому ступені порівняння.

1. (Високо) голову, друже! Чи можна так хнюпитись, коли навколо квітне життя? (Ю.Збанацький.)
2. Ставало трохи страшно, коли зачинала (близько) гадати про втечу. Куди йти, скільки часу, – не мала поняття. (Г.Хоткевич.)
3. Присмирнів відтоді Віктор. Став (тихий) від води, (низький) від трави.

Правильно утворено форми ступенів порівняння прикметників у рядку

А вужчий, більш тепліший, триваліший

Б ласкавіший, порожніший, активніший

В менш яскравий, смачніший, презліший

Г самий короткий, скромніший, легший

Д рідніший, багатший, більш сміливий

Правильно утворено форми ступенів порівняння прикметників у рядку

А легший, якнайпотрібніший, найбільш
серйозний

Б менш цінний, самий свіжий, найбільш розкішний

В більш рішучіший, найкоротший, щонайдовший

Г архіважливий, наймиліший, найменш освічений

Д вразливіший, теплолюбніший, найщасливіший

